

Joanna Karpińska¹

Katedra Ekonomiki Rolnictwa i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych
SGGW
Warszawa

Finansowanie ochrony środowiska w Polsce ze źródeł europejskich w aspekcie okresu programowania 2007-2013

Financing of environmental protection in Poland based on support from European sources in the aspect of programme for 2007-2013

Abstract. The paper presents a comparison of prospective financing of environmental protection based on support from the European sources in the programming period 2007-2013 with financing in years 2004-2006. There are special chances of realization the state ecological policy by means of the Regional Operational Programme and the Operational Programme Infrastructure and Environment. The article also presents the influence of accession conditions on the level of pro-ecological investments.

Key words: environmental protection, ecological policy, Regional Operational Programme

Synopsis. Opracowanie zawiera porównanie możliwości finansowania ochrony środowiska w Polsce ze źródeł europejskich w aspekcie okresu programowania 2007-2013 z dotychczasową realizacją w latach 2004-2006. Szczególnie uwzględniono szanse realizacji polityki ekologicznej państwa w oparciu o Regionalne Programy Operacyjne oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Zaprezentowano również wpływ postanowień akcesyjnych na poziom inwestycji w ochronie środowiska.

Słowa kluczowe: ochrona środowiska, polityka ekologiczna państwa, Regionalne Programy Operacyjne

Wstęp

Fundusze unijne są obecnie jednym z podstawowych źródeł finansowania inwestycji środowiskowych w Polsce. Wartość środków z Unii Europejskiej przewidzianych na ochronę środowiska w Polsce w latach 2004-2006 wyniosła około 2,5 mld euro. Przy rocznych wydatkach na ochronę środowiska na poziomie około 5800 mln zł szacowane wydatki w poprzednim okresie programowania stanowiły około 60%². Prawie połowa środków dla nowych krajów członkowskich trafiła do polskich beneficjentów, przede wszystkim samorządów i innych podmiotów publicznych. Środki pochodzące ze źródeł UE są uzupełniane przez fundusze krajowe. W perspektywie finansowej na lata 2007-2013 wartość środków unijnych przeznaczonych na ochronę środowiska w Polsce zwiększy się do około 6 mld euro.

¹ Mgr, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, tel.: (+48 22) 59 34 102

² Na podstawie: [Ochrona... 2006].

Fundusze UE w latach 2004-2006

Inwestycje w ochronie środowiska ze środków unijnego budżetu mogły być w latach 2004-2006 finansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz instrumentu finansowego na rzecz ochrony środowiska LIFE.

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych sekcja "Orientacji",
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa.

W Polsce w latach 2004-2006 na projekty z zakresu ochrony środowiska można było uzyskać dofinansowanie z funduszy unijnych w ramach następujących programów: Strategii wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich, Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb.

Działania z zakresu ochrony środowiska współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego były realizowane w Polsce głównie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego przez podmioty publiczne oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw” przez przedsiębiorców.

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) około 301 mln euro dostępnych było poprzez działanie 1.2 infrastruktura ochrony środowiska. Wsparcie uzyskać mogły projekty, których wartość całkowita zawierała się pomiędzy 4 mln a 40 mln złotych.

Podobne projekty, ale o wartości nie przekraczającej 4 mln zł mogły aplikować o wsparcie finansowe w ramach dwóch działań priorytetu III tego programu, tj. działania 3.1 obszary wiejskie oraz 3.2 obszary podlegające restrukturyzacji.

Część środków w ramach EFRR³ dostępna była również dla przedsiębiorców poprzez Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP). Ponad 155 mln euro dostępnych było w ramach działania 2.4 wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska. Fundusze te skierowane były na realizację przez podmioty prywatne inwestycji koniecznych do uzyskania przez nie pozwolenia zintegrowanego.

Rolnicy oraz przedsiębiorcy z sektora rolno-spożywczego, chcący realizować projekty, których głównym celem była poprawa stanu środowiska przyrodniczego, mogli otrzymać dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych, Sekcji Orientacji (EFOiGR) i Sektorowego Programu Operacyjnego Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwoju Obszarów Wiejskich (SPO Rolny).

Przedsięwzięcia dotyczące ochrony i rozwoju zasobów wodnych, chowu i hodowli ryb, zakupu rybackich urządzeń do portów, przetwórstwa i rynku rybnego oraz rybołówstwa śródlądowego mogły uzyskać wsparcie z Finansowego Instrumentu Wspierania Rybołówstwa (FIWR) realizowanego w latach 2004-2006 przez Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb (SPO Rybołówstwo).

³ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Projekty dotyczące ochrony środowiska mogły również uzyskać wsparcie w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) i Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF). Na podstawie umowy z dnia 14 października 2003 r. o rozszerzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Polsce przyznane zostały środki na realizację różnych zadań, w tym także w zakresie ochrony środowiska. Na lata 2004 -2009 na ochronę środowiska przewidziano około 134 mln euro. Przewidziane jest finansowanie projektów dotyczących m.in. redukcji zanieczyszczeń, promowanie odnawialnych źródeł energii i lepszego wykorzystania zasobów naturalnych.

Jednym z istotnych źródeł dotacji na ochronę przyrody jest Instrument Finansowy LIFE, z którego Polska korzystała w latach 2004 - 2006. Dotychczas wnioski do LIFE były składane bezpośrednio do Komisji Europejskiej.

Fundusze na ochronę środowiska w latach 2007-2013

W związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej o nowe kraje członkowskie zwiększyły się dysproporcje zarówno na poziomie regionalnym jak i krajowym przede wszystkim w obszarach gospodarczym i społecznym. Aby sprostać nowym wyzwaniom polityka regionalna, polityka spójności, Wspólna Polityka Rolna oraz Wspólna Polityka Rybacka na lata 2007-2013 zostały objęte szeregiem reform. Między innymi w celu zapewnienia lepszej koordynacji pomocy udzielanej w ramach poszczególnych funduszy założono, że Fundusz Spójności powinien zostać zintegrowany z programowaniem pomocy strukturalnej. Ponadto z funduszy strukturalnych postanowiono wyłączyć środki związane z finansowaniem rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich oraz rybołówstwa. W myśl reformy Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zastąpi dotychczasową Sekcję Orientacji oraz specjalne nakłady w ramach Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Jednocześnie dotychczasowy Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa zostanie zastąpiony przez Europejski Fundusz Rybacki.

Dnia 20 lutego 2006 r. Rada ds. Rolnictwa przyjęła strategiczne wytyczne UE w sprawie rozwoju obszarów wiejskich. Wytyczne te przedstawiają strategiczne podejście, a także szereg opcji, które państwa członkowskie mogą wykorzystać w krajowych planach strategicznych i programach rozwoju obszarów wiejskich. Przyszła polityka rozwoju obszarów wiejskich w latach 2007-2013 skoncentruje się na trzech obszarach odpowiadających trzem osiom tematycznym przewidzianym postanowieniami nowego rozporządzenia w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich: poprawie konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa; stanie środowiska naturalnego i terenów wiejskich; poprawie jakości życia na obszarach wiejskich i promowaniu dywersyfikacji gospodarki rolnej. Czwartą z osi (zwana "osią Leader") opierającą się na doświadczeniach inicjatyw wspólnotowych Leader wprowadza podejście polegające na lokalnym rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów rozwoju obszarów wiejskich.

Kontynuacją Instrumentu Finansowego LIFE na lata 2007-2013 jest program LIFE +.

Jego celem, podobnie jak wcześniejszego instrumentu, będzie: ochrona przyrody i bioróżnorodności, przeciwdziałanie zmianom klimatu, zminimalizowanie negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i racjonalna gospodarka odpadami.

Zmianie ulegną zasady składania i oceny wniosków, wyboru i monitorowania projektów. Dotychczas wnioski o dofinansowanie do LIFE były składane bezpośrednio do Komisji Europejskiej. Od 2007 roku określone zostaną pule środków finansowych dla każdego państwa członkowskiego, a projekty będą składane i oceniane na poziomie krajowym.

Budżet LIFE+ w 20% będzie zarządzany centralnie przez Komisję Europejską, a 80% będzie w dyspozycji poszczególnych krajów członkowskich.

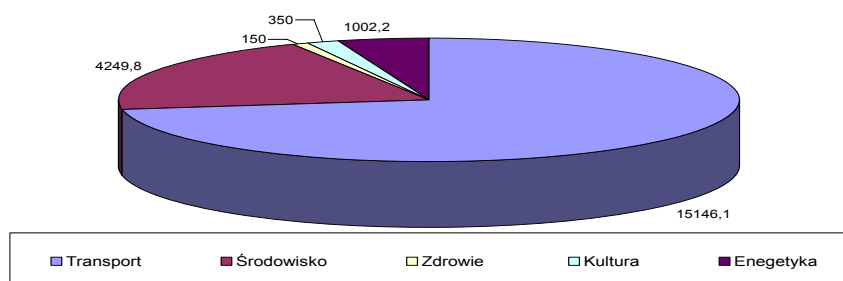
Planowany budżet LIFE+ na lata 2007-2013 to około 2 mld euro z czego:

- przewidziana przez Komisję Europejską alokacja dla Polski na lata 2007-2010 wynosi około 42 mln euro;
- na rok 2007 planowana alokacja dla Polski wynosi około 9 mln euro.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Podstawą finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w Polsce, w nowym okresie programowym na lata 2007-2013, będzie Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Na jego realizację w latach 2007-2013 Polska otrzyma z unijnego budżetu ponad 21 miliardów euro, z czego na inwestycje w ochronę środowiska przeznaczone będzie ponad 4 miliardy euro [Projekt... 2006]. Środki unijne na POIiŚ pochodzą z dwóch źródeł finansowania: z Funduszu Spójności (18,9 mld euro) oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (2,3 mld euro).

Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, a także ochronę zdrowia. Rysunek 1 przedstawia planowany podział środków w ramach POIiŚ w podziale na sektory.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Rysunek 1. Planowany podział środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, mln euro
Figure 1. Planned distribution of the Operational Programme Infrastructure and Environment funds, million euro

W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymują zarówno samorządy, przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, Parki Narodowe i Lasy Państwowe.

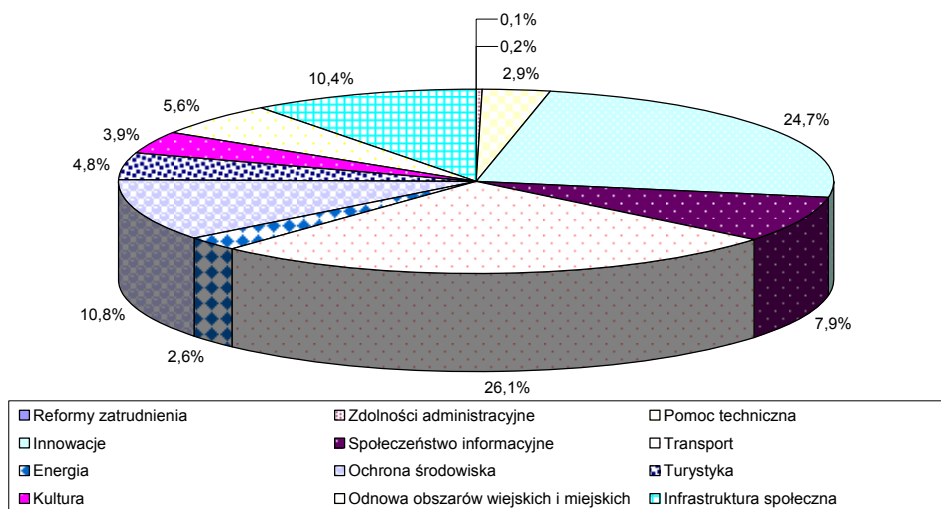
W ramach POIiŚ realizowanych będzie pięć priorytetów środowiskowych: gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, bezpieczeństwo ekologiczne, przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

Dodatkowo w ramach tego programu udzielane będzie wsparcie na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym na wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw.

Ochrona środowiska w Regionalnych Programach Operacyjnych

Na inwestycje związane z ochroną środowiska będzie można otrzymać dofinansowanie z funduszy unijnych, nie tylko z Programu Infrastruktura i Środowisko, ale również z 16 regionalnych programów operacyjnych. Podstawowymi celami, które mają zostać zrealizowane poprzez Regionalne Programy Operacyjne są:

- wzrost konkurencyjności regionów,
- promowanie zrównoważonego rozwoju,
- podnoszenie spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów.



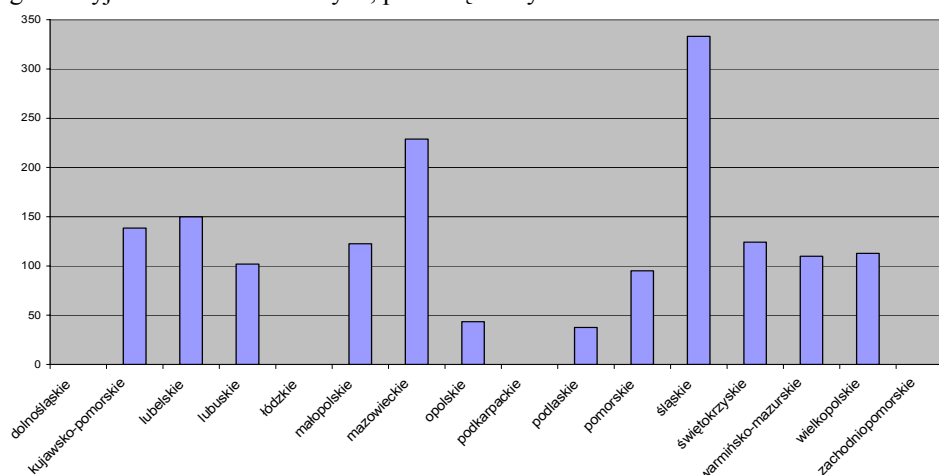
Źródło: <http://www.mrr.gov.pl/Serwis+prasowy/Prezentacje/>

Rysunek 2. Alokacja środków Regionalnych Programów Operacyjnych, %
Figure 2. The allocation of Regional Operational Programme funds, %

Środki udostępnione w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych skierowane zostaną na różnego rodzaju inwestycje. Przewidywanym ich przedmiotem są inwestycje w obszarze: ochrona środowiska, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozbudowa i modernizacja dróg, modernizacja lokalnych i regionalnych portów morskich i

rzecznych, rozwój przedsiębiorczości, budowa i modernizacja lokalnej bazy turystycznej, rozwój lokalnej infrastruktury społecznej (edukacyjnej i zdrowotnej), rozwój społeczeństwa informacyjnego, utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego, rewitalizacja obszarów powojсковych i przemysłowych. Podział środków przeznaczonych na poszczególne obszary ukazuje rysunek 2. Zakres przeprowadzonych inwestycji w oparciu o poszczególne obszary ochrony środowiska należy podzielić w dalszej kolejności na inwestycje: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony powietrza, wykorzystania odnawialnych zasobów energii, ochrony przeciwpożarowej, zarządzania ochroną środowiska, udostępniania i promocji obszarów chronionych, zachowania różnorodności gatunkowej i ochrony zasobów przyrodniczych, modernizacji infrastruktury energetycznej.

W środkach udostępnionych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych mogą partycypować jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne instytucje sektora publicznego, organizacje pozarządowe, partnerstwa publiczno-prywatne, jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, przedsiębiorcy.



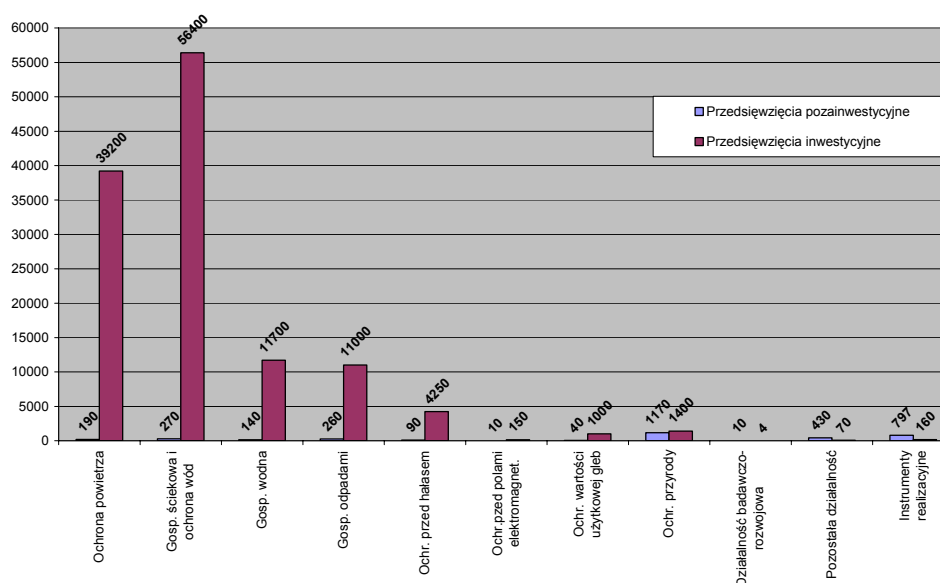
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl>

Rysunek 3. Przewidywana alokacja środków na lata 2007-2013 w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na priorytety związane z ochroną środowiska i energetyką, mln euro
Figure 3. Expected allocation of Regional Operational Programme funds to environment protection and energy economy in years 2007-2013, million EUR

Najwięcej środków skierowanych zostanie do podmiotów zlokalizowanych w województwach śląskim, mazowieckim oraz lubelskim, najmniejsza alokacja środków obejmie obszar województwa dolnośląskiego, łódzkiego, podkarpackiego oraz zachodniopomorskiego (rysunek 3).

Źródła finansowania polityki ekologicznej państwa w latach 2007-2010 i perspektywnie do 2014 r.

Środki skierowane na realizację polityki ekologicznej państwa w okresie 2007-2014 wyrażone w cenach z 2005 r. określone zostały na poziomie 128,7 mld zł. Tabela 1 ukazuje przewidywane zapotrzebowanie na środki finansowe niezbędne dla realizacji celów polityki ekologicznej do 2014 r⁴.



Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu rządowego [Projekt... 2006]

Rysunek 4. Szacunek nakładów finansowych niezbędnych dla realizacji celów polityki ekologicznej państwa w latach 2007-2014, poziom cen 2005 r., mln zł

Figure 4. Estimation of financial expenditure necessary for realization of the state ecological policy in period 2007-2013, price level 2005, million PLN

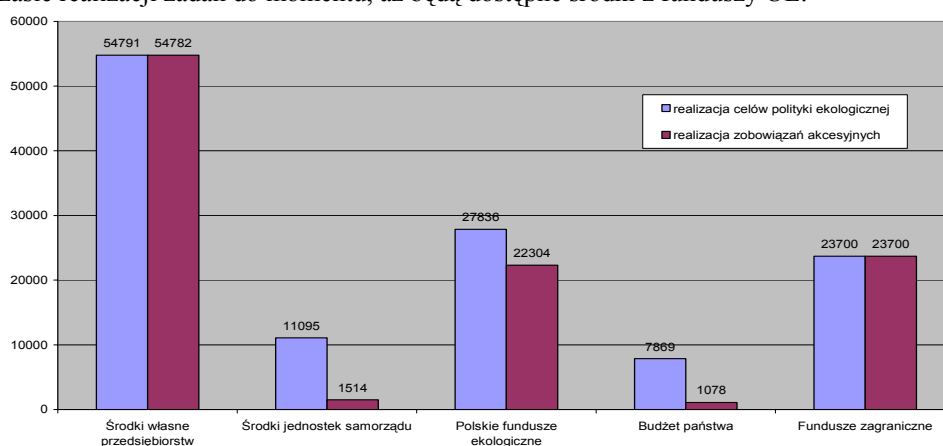
Uwzględniają one realizację przedsięwzięć inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych. Wydatki na przedsięwzięcia inwestycyjne według założeń w danym okresie powinny kształtować się na poziomie 125,3 mld zł. Natomiast wydatki przewidziane na przedsięwzięcia pozainwestycyjne w latach 2007-2014 są niewielkie i ich poziom nie powinien przekroczyć 2,8% całkowitych wydatków na przedsięwzięcia inwestycyjne szacowanych w projekcie. Średnioroczne nakłady w tym okresie powinny wynieść około 16,1 mld zł, w tym około 15,7 mld zł na przedsięwzięcia inwestycyjne. Rachunek nie uwzględnia wzrostu wydatków eksploatacyjnych związanych z funkcjonowaniem nowych instalacji ochrony środowiska. Według założeń najwięcej środków w badanym okresie

⁴ Jako podstawę wykorzystano schemat w zakresie wydatków na inwestycje ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stosowany przez Główny Urząd Statystyczny, wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218).

skierowane zostanie na przedsięwzięcia inwestycyjne realizujące projekty gospodarki ściekowej i ochrony wód oraz ochrony powietrza atmosferycznego (rysunek 4).

Przewidywany poziom wydatków wynika głównie ze zobowiązań, jakie Polska podjęła w Traktacie Akcesyjnym. Tabela 1 stanowi zestawienie szacowanych nakładów na realizację polityki ekologicznej państwa oraz na realizacji zobowiązań akcesyjnych w latach 2007-2010 oraz 2011-2014. Z przedstawionych danych wynika, że około 82% zapotrzebowania na środki finansowe dla realizacji celów polityki ekologicznej wiąże się z koniecznością wdrażania postanowień Traktatu Akcesyjnego. Dla realizacji założonych celów konieczny będzie wzrost poziomu wydatkowania środków finansowych na ochronę środowiska.

Wzrost poziomu wydatkowania środków finansowych jest szczególnie istotny, ze względu na fakt, iż w ostatnich latach zanotowano zmniejszenie wydatków inwestycyjnych na ochronę środowiska. W okresie 1999-2005 według cen stałych z 2005 r. oscylowały na średnim poziomie 6751,9 mln zł rocznie [Ochrona... 2006]. Szczególnie duży spadek poziomu wydatków na ochronę środowiska nastąpił w 2003 r. Ocenia się, że jednym z powodów obniżenia poziomu finansowania inwestycji proekologicznych było odsunięcie w czasie realizacji zadań do momentu, aż będą dostępne środki z funduszy UE.



Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu rządowego [Projekt... 2006]

Rysunek 5. Zestawienie szacowanych nakładów na realizację polityki ekologicznej państwa oraz wdrażanie zobowiązań akcesyjnych w latach 2007-2014 według źródeł finansowania, poziom cen 2005 r., mln zł

Figure 5. Estimated expenditure for realization of the state ecological policy and implementation of accession obligations in 2007-2014 by financial sources, price level 2005, million PLN

Rysunek 5 ukazuje zestawienie szacowanych nakładów na realizację polityki ekologicznej państwa oraz wdrażanie zobowiązań akcesyjnych w latach 2007-2014 w podziale na źródła finansowania. Podstawowym źródłem finansowania ochrony środowiska w badanym okresie będą środki własne inwestorów. Dotyczy to zarówno przedsiębiorców prywatnych jak i podmiotów komunalnych i samorządów lokalnych, na których spoczywa obowiązek wdrożenia wymagań wspólnotowych m.in. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz odpadowej.

Tabela 1. Zestawienie szacowanych środków finansowych niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej państwa oraz dla realizacji zobowiązań akcesyjnych w latach 2007-2010 i 2011-2014, poziom cen 2005 r., mln zł
 Table 1. Estimated funds necessary for realization of the state ecological policy and the EU accession obligations in 2007-2010 and 2011-2014, price level 2005, million PLN

Cel wydatków	realizacja celów polityki ekologicznej	realizacja zobowiązań akcesyjnych	realizacja celów polityki ekologicznej	realizacja zobowiązań akcesyjnych
	2007-2010	2007-2010	2007-2010	2007-2014
Ochrona środowiska i gospodarka wodna	63852	52359	52359	50898
Ochrona powietrza atmosferycznego	18600	15252	15252	17098
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	28500	23370	23370	23157
Gospodarka wodna	6400	5248	5248	4399
Gospodarka odpadami	6500	5330	5330	3735
Ochrona przed hałasem	2500	2050	2050	1453
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	100	82	82	42
Ochrona i przywrócenie wartości gleb	400	328	328	498
Ochrona przyrody	820	672	672	481
Działalność badawczo-rozwojowa	2	2	2	2
Pozostała działalność	30	25	25	33
Narzędzia i instrumenty realizacyjne	80	66	66	66
Mechanizmy ekonomiczne	0	0	0	0
Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	0	0	0	0
Monitoring środowiska	80	66	66	66
Aktualizacja polityki ekologicznej	0	0	0	0
RAZEM	63932	52425	52425	50964

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu rządowego [Projekt... 2006]

Tabela 2. Środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska z funduszy UE w latach 2007-2013, mln euro
 Table 2. Planned expenditure for environmental protection from the EU funds in years 2007-2013, million EUR

Programy	EFRR	FS	Razem
Regionalne Programy Operacyjne (16)	1630	0	1630
Projekt PO Infrastruktura i Środowisko	289,8	4485	4774,8
RAZEM	1919,8	4485	6404,8

Źródło: [Program Operacyjny... 2006]

Po akcesji do Unii Europejskiej rozszerzyły się możliwości wykorzystania funduszy zagranicznych, które w latach 2007-2014 będą pełniły znaczną rolę w finansowaniu ochrony środowiska, zwłaszcza jako „dźwigni finansowej”, tj. głównego impulsu pobudzającego wydatkowanie środków krajowych i funduszy własnych podmiotów realizujących inwestycje. Tabela 2 obrazuje wielkość dostępnej pomocy z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Według tabeli 2 najbardziej istotną podstawą

finansowania ochrony w latach 2007-2013 będą Regionalne Programy Operacyjne finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W październiku 2004 r. polski rząd podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej, które w znacznej części są przeznaczone na finansowanie działań w zakresie ochrony środowiska: Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Przyznana Polsce kwota w wysokości 533,51 mln euro została przeznaczona do wykorzystania w latach 2004-2009.

Wsparcie finansowe działań w ochronie środowiska pochodzić będzie także z Ekofunduszu, Banku Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ S.A.) oraz banków komercyjnych. W Polsce jedynie BOŚ S.A. wyspecjalizował się w obsłudze finansowej projektów proekologicznych.

Podsumowanie

Nowa perspektywa finansowa przewidziana na lata 2007-2013 otwiera szerokie możliwości finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. Wprowadzenie Regionalnych Programów Operacyjnych w swoim założeniu ma usprawnić przepływ środków finansowych jak również polepszyć rozpoznanie potrzeb poszczególnych regionów. Najwięcej środków w okresie 2007-2014 skierowanych zostanie na przedsięwzięcia inwestycyjne realizujące projekty gospodarki ściekowej i ochrony wód oraz ochrony powietrza atmosferycznego. Bodźcem stymulującym poziom wydatków na ochronę środowiska jest wymóg wywiązania się ze zobowiązań jakie Polska podjęła w Traktacie Akcesyjnym.

Literatura

- Anusz J., Kotewski D. [2003]: Programy pomocowe Unii Europejskiej. Zakłady Graficzne Momag, Tomaszów Mazowiecki.
- Bernaś B. [2005]: Finanse Unii Europejskiej. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław.
- Burchard-Dziubińska M. [2000]: Integracja Polski z Unią Europejską w dziedzinie ochrony środowiska. Problemy, korzyści, zagrożenia, T. 1, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź.
- Hauser J. [1999]: Korzystanie z funduszy Unii Europejskiej. Wydawnictwo Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej przy AE w Krakowie, Kraków.
- Kawecka-Wyrzykowska E. [2000]: Znaczenie Funduszy Pomocowych Unii Europejskiej dla Polski. SGH, Warszawa.
- Ochrona środowiska 2006. [2006]. GUS, Warszawa.
- Oleziak L. [2004]: Finanse w Unii Europejskiej. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014. [2006]. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. [2006]. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 29.11.2006, Warszawa.
- Projekt Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014. [2006]. Dokument przyjęty przez Sejm RP 8.05.2003, Warszawa
- Sobotków M., Zarębski M. [2002]: Obszary wiejskie w Polsce a integracja z Unią Europejską. Adam Marszałek, Toruń.